

De grens van doodgewoon en heel bijzonder

VLISSINGEN (vismijn),
Zeeland Nazomerfestival

'Marius', 'Fanny' en 'César', trilogie van Marcel Pagnol, gespeeld door Compagnie Marius, met Frank Dierens, Koen Van Impe, Anne Dewilde, Yves Degryse, Waas Gramser en Kris Van Trier. Gezien: zaterdag 2/9.

door Willem Nijssen

Marcel Pagnol is een volkschrijver, zijn toneel heet volkstoneel. En wat wil dat dan zeggen? Dat zijn personages 'gewone mensen' zijn, dat de thema's over de dingen gaan waar 'gewone mensen' mee bezig zijn, de sentimenten die van de 'gewone mensen' zijn.

Het enige grote verschil is uiteindelijk, dat er geen plaats is voor zoiets verhevens als 'noodlot'. Wat de mensen aan ellendigs overkomt, doen ze elkaar aan. Of soms doen ze het gewoon zichzelf aan. Als ze het elkaar aandoen, is dat omdat er schurken bestaan. Als ze het zichzelf aandoen, is dat omdat er domoren bestaan. Die twee feiten (steeds opnieuw) te ontdekken, dat is voor de gewone mens vanaf zijn eerste Jan-Klaassen-ervaring heel bevredigend.

Wat daar verder allemaal voor nodig is, is snel gezegd: herkenbaarheid en voorspelbaarheid. De personages moeten herkenbaar zijn, eenvoudige doorzichtige types dus. Hun uiterlijk moet al een beetje voorspellen wie ze vanbinnen zijn. De omgeving moet herkenbaar zijn, of voorstelbaar als je er nog nooit geweest bent. De thema's zijn 'uit het leven gegrepen': liefde en dood, hoop en bedrog. Wat er gaat gebeuren, moet uit het herkenbare voorspelbaar worden.

Best van al is het, dat ze elkaar aan het slot krijgen. En omdat dat uit het volkstoneel *Marius* (1929) niet voldoende duidelijk was, 'smeekt het publiek Marcel Pagnol een vervolg te schrijven'.

„Twee jaar later schrijft hij *Fanny* maar het publiek dringt aan op een nieuw vervolg." Aldus de brochure. En daarom schrijft hij in 1936 ook nog *César*. Eerst als film, daarna als toneelstuk.

Dat hij zijn publiek zover kon krijgen, bewijst wel dat Marcel Pagnol een heel handige schrijver is, die het verhaal kan oprekken, die kan spelen met de spanningsboog. Die zijn personages kan voeren naar de rand van de scheiding tussen volkstoneel en 'echt toneel'. Dat is ook: naar de

Opvoering van *Marius*, *Fanny* en *César* aan de kade van de Vlissingse vismijn.

foto Lex de Meester

rand van de scheiding tussen 'doodgewoon' en 'heel bijzonder'. Het gebied waar (bijna) ieder mens zijn leven inricht: doodgewoon voor de wereld, heel bijzonder voor de geliefde. Toneel dat zich op dat gebied kan bewegen, is bijna zeker van alle tijden, en het is niet vreemd dat je daar jarenlang mee bezig kunt blijven. En je toneelgroep zelfs de naam kunt geven van je hoofdpersonage. Dat is precies wat Compagnie Marius sinds 1999 doet. In de openlucht, op locatie, op stukjes terrein (de realiteit) die herkenbaar passen in het stuk (de verbeelding). Aan havenkades dus, omdat de zee - de lokroep van de zee - een centrale rol speelt in het levensverhaal van Marius. Die zijn liefde in de steek laat voor de oceaan, maar haar twintig jaar later na allerlei verwickelingen als frisse weduwe toch nog in zijn armen mag sluiten.

Na zes, zeven jaar zo'n stuk spelen, ken je je personages door en door. En speel je ze perfect uit als wandelende karikaturen. Weet je ook wat mensen ver-

bindt: samen eten, flesjes bier doorgeven naar achteren (en drinken uit het flesje), samen dwaas doen door midden op de dag een zonnebril op te zetten omdat het nacht moet zijn. Dat gebeurt allemaal tijdens Pagnols *Marius*-trilogie, en Compagnie Marius bespeelt met de hele trukendoos van het theater zijn publiek zoals Wibi Soerjadi zijn piano.

Oneliners

Natuurlijk is dat een heerlijke ervaring. Een pittige tekst van een auteur die - levend in het naoorlogse Parijs van de jaren twintig, vol profiteurs en sukkelars - de wereld doorziet en in komische oneliners uittekent. Voorbeeld: „Met eer is het net als met lucifers: ze doen maar een keer dienst." Je kunt je maar één keer op je eer beroepen, daarna moet je echt iets dóen. En word je beoordeeld op wat je doet, niet op wat je zegt. (En zonder het woord ooit te laten vallen, is daarmee bijvoorbeeld ook de politiek afgehandeld. Die speelt uiteraard dan

ook geen enkele rol in het werk van Marcel Pagnol.)

Met zijn allen 'oooooh' roepen als ze elkaar in de armen vallen, en toch niet vinden (of merken) dat je naar een stuivertjesroman zit te kijken. Da's een andere omschrijving voor de *Marius*-trilogie. En nog eens een compliment voor de Compagnie Marius.

Het is heerlijk om die karikatuurale personages in *no time* te leren kennen en er mee te kunnen lachen. Het is heerlijk om het goedbedoelde gestuntel van die personages te zien, te doorzien. Om de wereld eenvoudig voorgeschoteld te krijgen, een eendimensionale wereld die tijdelijk toch drie dimensies heeft.

Ook al is dit een jarenoud programma, aan de Vlissingse kade was het nog nooit te zien, en daar doen de aloude wetten van het theater gewoon hun opvrolijkende werk. En dat het een lange zit is - drie stukken op rij met een maaltijdpauze uren van 17.30 tot 22.15 uur - dat is daarbij geen enkel bezwaar.

'Marius', 'Fanny' en 'César' is nog te zien bij de vismijn van Vlissingen van maandag 4 t/m woensdag 6 september.

Geef ook uw mening over de voorstellingen en concerten tijdens het Zeeland Nazomerfestival op het forum of de website van de PZC: www.pzc.nl

29 augustus t/m
9 september

zeeland
nazomerfestival

Op de zevende dag van het Zeeland Nazomerfestival is vandaag de derde opvoering van **Marius**, **Fanny** en **César** bij de vismijn in Vlissingen (17.30 uur). Ook is er, vanwege de grote belangstelling, een extra voorstelling van **De ondergang van de Titanic** (20.00 uur), met als vertrekpunt de haven in Kamperland. Op het Abdijplein in Middelburg treedt om 21.00 uur de Nederlandse band **Bettie Servoert** op, om 22.30 uur gevolgd door de Zeeuwse zangeres **Julia van de Ketterij**, die wordt begeleid door de ZNF-band.